

Oponentský posudek na rigorózní práci Terezy Vlachové

„Důkaz svědkem a znalcem v českém a francouzském trestním procesu“

Rigorózní práce Mgr. Terezy Vlachové o rozsahu 134 stran textu je zpracována na téma tradičních institutů trestního práva procesního, osob svědka a znalce jako nositelů důkazů v rámci trestního řízení. Ačkoli jde o instituty tradiční, vyznačuje se toto téma poměrně značnou obtížností, neboť v rámci něj existuje množství sporných otázek, na které není v doktríně jednotný názor, přičemž některé z nich mají i silný ústavněprávní rozměr. S těmito skutečnostmi se rigorozantka vypořádala odpovídajícím způsobem. Důkazy plynoucí z účasti svědka a znalce v trestním řízení jsou klíčovými poznatky, pomocí kterých naplňují orgány činné v trestním řízení princip objektivní (materiální) pravdy. Rigorozantka si navíc vytkla za cíl stejně podrobným způsobem jako úpravu českou zpracovat úpravu francouzskou, což se jí podařilo. Svědčí o tom nejen rozsah příslušných kapitol, který je srovnatelný se stejnými kapitolami zabývajícími se českou právní úpravou, a rozsah použité francouzské literatury. Ocenění zaslouží především systematická práce s francouzskými prameny. Autorka si vybrala reprezentativní vzorek pramenů (někteří citovaní francouzští autoři – např. Pradel – jsou uznávanými odborníky na trestní právo v celoevropském kontextu), které často uvádějí různé názory na danou problematiku, což čtenáři umožňuje vytvořit si poměrně objektivní obraz o francouzské právní úpravě a o názorech v rámci francouzské trestněprávní doktríny. Některé poznatky z francouzského „prostředí“ by bylo podle mého názoru možné využít při rekodifikaci trestního práva procesního v budoucnu v České republice a i při probíhající „rekodifikaci“ oblasti znalců a znalecké činnosti.

Předložená rigorózní práce je přehledně a logicky členěna celkem do devíti kapitol (včetně závěru, úvodní kapitola předchází kapitole první). Po úvodu se autorka velmi stručně věnuje dokazování v českém trestním procesu (kapitola první) a dokazování ve francouzském trestním procesu (kapitola druhá). Další kapitoly se postupně zabývají postavením svědka v českém a francouzském právu (kapitola třetí a čtvrtá) a postavením znalce v českém a francouzském právu (kapitola šestá a sedmá). Po dvou kapitolách, které se vždy věnují jednomu ze zkoumaných právních institutů následuje kapitola komparativní, nejprve kapitola zabývající se srovnáním české a francouzské právní úpravy svědka v trestním procesu (kapitola pátá), poté kapitola věnující se srovnání české a francouzské právní úpravy znalce v trestním procesu (kapitola osmá). Nutno však říci, že zatímco kapitoly věnující samostatně právní úpravě v jednom či druhém státě jsou poměrně podrobné, kapitoly „komparativní“ jsou vcelku stručné,

zvláště v kapitole páté postrádám vlastní názor autorky, resp. hodnocení popisovaných právních úprav (např. vliv zákonodárství Evropské unie na český a francouzský právní řád, zhodnocení odlišné francouzské úpravy, pokud jde o odpovědnost svědka při neplnění svých povinností, nebo zhodnocení odlišné úpravy výslechu, co se týče možnosti kladení otázek svědkovi ze strany různých osob). V práci vzhledem k jejímu komparativnímu charakteru postrádám rovněž širší využití tzv. komparativní (srovnávací) metody interpretace. Uvítal bych i některé návrhy *de lege ferenda* ve směru k české právní úpravě.

Za vlastním textem práce (za poslední kapitolou) následuje shrnutí v českém a anglickém jazyce, klíčová slova v českém a anglickém jazyce, seznam zkratk a seznam použité literatury a pramenů.

Cílem práce, který si rigorozantka vytkla, bylo poskytnout čtenáři komplexní informace o fungování osob svědka a znalce v rámci francouzského trestního procesu. Nutno říci, že se jí to podařilo, neboť samotná pojednání o francouzské úpravě svědka a znalce jsou vcelku kvalitní a místy velmi přínosná. Jako slabinu vnímám již zmiňovaný slabší komparativní akcent.

Práce byla zpracována pomocí adekvátních odborných metod, rigorozantka postupovala vždy od obecnějšího ke konkrétnímu, což se pozitivně odrazilo na již zmiňované přehlednosti textu a jeho logické stavbě. Zvláště pak oceňuji práci s francouzskou literaturou, k jejímuž použití není nutná pouze výborná znalost francouzského jazyka, ale rovněž určitá znalost daného právního odvětví v dané zemi. V tomto ohledu svůj pozitivní vliv evidentně sehrál dlouhodobý studijní pobyt rigorozantky na francouzské univerzitě. Některé poznatky z francouzského prostředí (především institut tzv. asistovaného svědka, který je podrobně zpracován na celkem sedmi stranách textu) považuji za velmi přínosné.

V kontextu poměrně kvalitní práce na velmi obtížné téma, jehož detailní zpracování by mohlo znamenat obrovský přínos pro českou nauku, kazí její celkový dojem určité formální nedostatky, přičemž některé z nich mají bezpochyby i vliv na obsah práce. Již z hlediska pramenů českých pramenů je nedostatkem, že rigorozantka nepracuje s posledními vydáními českých učebnic a komentářů. Celkem paradoxně tento nedostatek neshledávám u pramenů francouzských, které jsou novějšího data než ty české. Kladně sice hodnotím, že autorka má osobitý styl psaní, avšak kromě některých neobratných formulací je v textu také nezanedbatelné množství překlepů, ojediněle se vyskytují i zásadní pravopisné chyby. V práci se vyskytují i chyby v citacích (například neúplné citace – viz kupř. poznámka

pod čarou č. 34, nejednotná forma citací – srov. např. poznámky pod čarou č. 45 a 46 – což jsou dvě základní chyby při citaci pramenů). Rovněž odkazy na internetové stránky nejsou zcela správné.

Obsahovým nedostatkem z hlediska analýzy české právní úpravy je absolutní opomenutí právní úpravy obsažené v zákoně č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). Přitom oběť trestného činu se typicky nachází v postavení svědka. Zákon o obětech trestných činů, ačkoli primárně směřuje k prosazení osoby oběti trestného činu jako subjektu zvláštní péče ze strany státu, obsahuje i některá procesní ustanovení nebo ustanovení, která mají v rámci trestního řízení svůj význam.

Přes výše uvedené výtky považuji práci na téma „Důkaz svědkem a znalcem v českém a francouzském trestním procesu“ za práci splňující požadavky rigorózní práce. Pro českou nauku jsou přínosné zvláště pasáže o postavení svědka a znalce ve francouzském právu. Poměrně podrobné a velmi pečlivé zpracování francouzských pramenů by mohlo autorku rigorózní práce vést i k budoucí podrobnější komparaci s českou právní úpravou a dalším smysluplným úvahám *de lege ferenda*, které by mohly být pro českého zákonodárce inspirací při budoucí rekonstrukci trestního práva procesního a právní úpravy věnující se oblasti znalectví.

Závěrem uvádím, že rigorózní práce Mgr. Terezy Vlachové splňuje předpoklady k úspěšné obhajobě. Autorka prokázala dobrý přehled v problematice institutů svědka a znalce v našem i ve francouzském právu a velmi dobrou schopnost pracovat s cizojazyčnými prameny.

Při ústní obhajobě doporučuji zaměřit se na následující otázku: Je možné do českého právního řádu přejmout nějaké pravidlo z francouzského trestního řádu, které by směřovalo k zajištění objektivitě výpovědi svědka, nebo je v tomto směru možné přejímat nějaká stanoviska francouzské nauky?

V Praze dne 20. května 2017

JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.